

אבעוט בר, ופשיטא לעקמוקד מנה – ואיישר את עקמימות גבך
ממך. אמר ליה גביהא בן פסיסא, אם אתה עושה כן, רופא אוימן
תקרא, ושכר תרבה תפול ממני על כך.
הגמרא מביאה מקרים נוספים שבהם גביהא בן פסיסא התווכח עם
רשעים ונצחם: תנו רבנן, בעשרים וארבעה בנין איתגמלו
דימוסנאי מיהודה ומירושלים – נסתלקו אנשים שרצו לערער על
זכותם של ישראל ולטול חלק ביהודה וירושלים, ומחמת הטובה
שבדבר קבעו יום זה ליום שאסור בהספד. וכך היה המעשה,
בשכאון בני אפרקיא לדון עם ישראל לפני אלכסנדרוס מוקדון,
אמרו לו, ארץ כנען שלנו היא, דתניב (במדבר יד ב) ארץ כנען
לנבולותיה, הרי שהתורה קובעת שארץ זו היא של כנען, וכנען
אבותיהן דתהו אינשי הוה – הוא אביהם של אנשים אלו, כלומר
אבינו, ומן הדין הארץ שייכת לנו. אמר להו גביהא בן פסיסא
לחכמים, תנו לי רשות, ואלך ואדון עמיה לפני אלכסנדרוס מוקדון,
אם בני אפרקיא ינצחוני, אמרו, הדינך שבעו – אדם פשוט מאיתנו
נצחקת, ואין זה ראייה שאתם צודקים, ואם אני אנצח אותם, אמרו
להם תורת משה נצחקת. נתנו לו החכמים רשות, והלך ודן עמיהם
לפני אלכסנדרוס מוקדון, אמר להם גביהא בן פסיסא לבני
אפרקיא, מהיכן אתם מביאים ראיה שהארץ שייכת לכם, אמרו
לו בני אפרקיא, ראיתנו היא מן התורה שנאמר בה שהארץ היא
ארץ כנען, אמר להם גביהא בן פסיסא, אף אני לא אביא לכם
ראיה שהארץ שייכת לבני ישראל אלא מן התורה, שנאמר (בראשית
טו כ) ויאמר אברהם עבדך עדים יהיו לאחיו, ומכיון שאנו מבני
בניו של שם שכנענו היה עבדו, בדין הוא שהארץ שייכת לנו, שהרי
עבד שקנה נכסים, עבד למי, ונכסים למי, כלומר, כיון שהעבד שייך
לאדונו גם נכסיו שייכים לאדונו, ואף הארץ שהיא מנכסי כנען
שייכת לנו שאנו מבני שם, ולא עוד, אלא אתם חייבים לנו ממון,
שהרי כמה שנים שלא עבדתנו כדינכם שאתם עבדינו. אמר להם
אלכסנדרוס מוקדון, אמר להם בני אפרקיא, התירו לו תשובה על טענתו.
אמרו לו, נתן לנו זמן שלשה ימים למצוא תשובה לטענתו, נתן
להם אלכסנדרוס זמן שלשה ימים, בדין ולא מצאו תשובה לטענת
גביהא בן פסיסא, מיד ברחו בני אפרקיא מארץ ישראל, והניחו
שדותיהן בשנה ורועות תבואה, וכרמיהן בשנה נמועות גפנים,
ואותה שנה שביעית היתה, ונטלו ישראל את פירותיהם ואכלום.
שוב היה מעשה שפעם אחת באו בני מצרים לדון עם ישראל לפני
אלכסנדרוס מוקדון, אמרו לו בני מצרים, בני ישראל חייבים לנו
ממון רב, שהרי הוא ייחסקונו אומר (שמות יב ט) נתן את חן העם
בני מצרים וישאלונו את מצרים, ופנו ליהודים ואמרו
להם, תנו לנו כסף ונהב שנמלטם ממנו בצאתכם ממצרים ולא
החזרתם לנו. אמר גביהא בן פסיסא לחכמים, תנו לי רשות, ואלך
ואדון עמיה לפני אלכסנדרוס, אם בני מצרים ינצחוני, אמרו להם,
הדינך שבעו נצחקת, ואם אני אנצח אותם, אמרו להם תורת משה
רבינו נצחקת. נתנו לו החכמים רשות, והלך ודן עמיהם לפני
אלכסנדרוס, אמר להם גביהא בן פסיסא לבני מצרים, מהיכן אתם
מביאים ראיה שאנו חייבים לכם ממון, אמרו לו מן התורה, שנאמר
בה שמצרים השאלו לישראל קודם צאתם ממצרים כסף וזהב,
אמר להם, אף אני לא אביא לכם ראיה שאינכם צודקים
בתביעתכם אלא מן התורה, שנאמר (שם יב ט) ומושב בני ישראל
אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, ובאותם שנים
היו בני ישראל עבדים למצרים ללא תמורה, אם כן תנו לנו שכר
עבודה של ששים ריבוא – שש מאות אלף אנשים מישראל
ששעפרתם במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה, וממון זה רב
יותר מכלי הכסף וזהב שנטלו ישראל ממצרים קודם צאתם,
ונמצא שאתם חייבים לנו ממון רב. אמר להם אלכסנדרוס מוקדון
לבני מצרים, התירו לו תשובה על טענתו, אמרו לו בני מצרים תנו
לנו זמן שלשה ימים, נתן להם זמן שלשה ימים, בדין ולא מצאו
תשובה לטענת גביהא בן פסיסא, מיד הניחו בני מצרים את
שדותיהן בשנה ורועות, וכרמיהן בשנה נמועות גפנים, וכך, ואותה
שנה שביעית היתה, ונטלו ישראל את פירותיהם ואכלום.

אמרה ליה ברתיה – אמרה בתו של הקיסר לרבן גמליאל, שכתבה
– הנח לו לאבי הקיסר, ואל תענה לו על שאלתו, ואנא מתהרנא
ליה – ואני אענה לו תשובה על שאלתו. פנתה בת הקיסר אל
אביה ושאלה אותו, שני יוצרים יש בעירנו, כלומר אילו היו שני
יוצרי כלים בעירנו, אחד יוצר כלים מן הפנים, ואחד יוצר כלים מן
החיצון, איזה מהן משובח מחבירו. אמר לה אביה הקיסר, אומן זה
שיוצר מן הפנים משובח יותר, שהרי הטוי יכול לעמוד יותר מן
החיצון, ואין זו גדולה ליצור מנגנו כלים, אמרה לו בתו, אם כן, הרי
בעצמך ענית את התשובה לשאלתך לגבי תחית המתים, שהרי
אם מן הפנים צר – הקדוש ברוך הוא יוצר את האדם מטיפה
סרוחה שהיא כמים, מן הפנים לא כל שכן – וכי לא קל וחומר
שיכול להחיותו לאחר שנעשה עפר כטיט.
הגמרא מביאה דעה שונה בתשובת בת הקיסר לאביה: דבי רבי
ישמעאל תנא, שכך השיבה בת הקיסר לאביה, דבר זה נלמד בקל
וחומר מכלי וכוית, מה כלי וכוית, שעימלן ברה בשך ודם –
שנעשים על ידי נפיתת רוח של אדם, אם נשכרו, יש להן תפנה –
אפשר לחזור ולתקנם, על ידי שמתים את הזכוכית וחוזרים
ונופחים בה עד שנעשית שוב כלי, בשך ודם, שברוחו של הקדוש
ברוך הוא – שנעשה על ידי נפיתת רוח של הקדוש ברוך הוא, על
אחת כמה וכמה שיכול לחזור ולחיות לאחר מותו.
הגמרא מביאה ויכוח נוסף לגבי תחית המתים: אמר ליה ההוא
מינא – אמר לו אותו מין לרבי אמי, אמריתו דשכבי תי – אמורים
אתם שהמתים עתידים לחיות, כיצד יתכן דבר זה, והא הו עפרא
– והרי הם נעשו לעפר, ועפרא מי קא תי – וכי עפר יכול לחיות.
אמר ליה רבי אמי, אמשול לך משל, כמה תרבה דומה, למלך בשך
ודם שאמר לעבדיו, לבו וכוני לי פלמין – ארמונות גדולים, במקום
שאין מים ועפר, ואפילו שלא היה להם חומר לבניית הארמון,
הלכו והביאו חומרים ממקומות אחרים ובנו אותם, לימים – לאחר
תקופה נפל הארמון, אמר להם המלך, חזרו ובנו אותו במקום
שבו עפר ודם, אמרו לו עבדיו, אין אנו יכולין, כעם עליהם המלך
ואמר להם, הלא במקום שאין מים ועפר בניתם את הארמונות
עכשיו שאני מבקש מכם לבנות במקום שיש מים ועפר, על אחת
כמה וכמה שאתם יכולים לבנות. והנמשל הוא, שאם הקדוש ברוך
הוא ברא את האדם מטיפה סרוחה, בודאי שיכול להחיות את
האדם מעפרו.
הסיף רבי אמי ואמר למין, ואם עדיין אי אתה מאמין שהקדוש
ברוך הוא יוצר בריה חיה מהעפר, צא לבקעה וראה מין עכבר
שהיום – כשנברא מהעפר ומתחיל להרוצ, הוא עדיין חצי בשך
וחצי אדמה, למחר השירין – הוא ממשיך להרוצ ונעשה כלי בשך.
הרי שהקדוש ברוך הוא בורא בריות חיות מהעפר, ושפא תאמר
שכמו שאותו עכבר אינו נברא בשעה אחת אלא בשבוע או
שבועיים, כך גם אין הקדוש ברוך הוא מזהה את המתים בשעה
אחת אלא לימן מרובה, אין דבר זה נכון, וראיה לדבר, עלה להר
וראה שהיום אין בו אלא חלון אחד, למחר ירדו גשמים ומיד נתמלא
כולו חלונות, הרי שיש בראוי שבורא הקדוש ברוך הוא בשעה
אחת, כך גם תחית המתים תהיה בשעה אחת.
הגמרא מביאה ויכוח נוסף לגבי תחית המתים: אמר ליה ההוא
מינא לחכם בישראל ששמו היה גביהא בן פסיסא, ווי לבון תיביא
– אי לכם רשעים, דאמריתון מיני תיין – שאתם אמורים שהמתים
עתידים לחיות, והרי יש ללמוד בקל וחומר שלא יחיו המתים,
דתיין מיני – אם אלו שכבר חיים סופם למות, כיצד נאמר דמיני
תיין – שאלו שמתים עתידים לחזור ולחיות. אמר ליה, אדרבה, ווי
לבון תיביא – אי לכם רשעים, דאמריתון מיני לא תיין – שאתם
אמורים שהמתים אינם עתידים לחיות, והרי יש ללמוד את תחית
המתים מקל וחומר, דלא הו – אם אלו שעדיין לא נולדו, תי –
נולדים וחיים, אנשים דתיין תי – שכבר נולדו והיו בחיים ומתו, לא
כל שכן שהם עתידים לחזור ולחיות. רצה אותו מין להכעיסו, אמר
ליה לגביהא בן פסיסא שהיה גיבן, תיביא קרית לי – וכי לי אתה
קורא רשע, אי תאמינא – אם אקום בתחית המתים, בעיטנא בך –

1 וְשׁוּב הִיָּה מַעֲשֵׂה שְׁפָעַם אַחַת בָּאוּ בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קַטּוּרָה לְדוֹן
2 עִם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֱלֹכֵסְנִדְרוֹס מוֹקְדוֹן, אָמְרוּ לוֹ, אֶרֶץ בְּנֵעַן שְׁלָנוּ
3 וְשְׁלָכֶם – שִׁיכַת לָנוּ וּלְבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשׁוֹתָפוֹת, שְׁהָרִי זִכּוֹת יִשְׂרָאֵל
4 בֶּאֱרֶץ הִיא מִכַּח הִיּוֹתָם בְּנֵי אֲבֵרָהָם אֲשֶׁר לוֹ הוֹבֵטָחָה הָאֶרֶץ, וּכְיוֹן
5 שֶׁגַם אֲנַחְנוּ בְּנֵי אֲבֵרָהָם, אֲנִי שׁוִים בְּזִכּוּיּוֹתֵינוּ עַל הָאֶרֶץ, וְכָתִיב
6 (בְּרַאשִׁית כ"ה יב) 'וְאֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֲבֵרָהָם', וְכָתִיב (שם כ"ה יט)
7 'אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אֲבֵרָהָם', הֲרִי שֶׁהַתּוֹרָה מַחֲשִׁיבָה ל'בֶּן
8 אֲבֵרָהָם' גַּם אֶת יִשְׁמָעֵאל וְגַם אֶת יִצְחָק. אָמַר לָהֶן גְּבוּיָהָ בֶּן פְּסִיסָא
9 לְחֻכְמִים, תְּנוּ לִי רִשׁוֹת, וְאֵלֶּךְ וְאֶדְוֶן עִמָּהֶם לִפְנֵי אֱלֹכֵסְנִדְרוֹס מוֹקְדוֹן,
10 אִם יִנָּצְחוּנִי, אָמְרוּ לָהֶם, הֲדִיּוֹט שְׁכַנּוּ נִצְחָתָם, וְאִם אֲנִי אֲנִיצַח אוֹתָם,
11 אָמְרוּ לָהֶם, תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ נִצְחָתָכֶם. נָתַנוּ לוֹ רִשׁוֹת, הֵלֶךְ וְדָן
12 עִמָּהֶן לִפְנֵי אֱלֹכֵסְנִדְרוֹס מוֹקְדוֹן, אָמַר לָהֶם, מֵהֵיכָן אַתֶּם מְבִיאִין
13 רְאִיָּיה שִׁישׁ לָכֶם זִכּוֹת בֶּאֱרֶץ כְּבָנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמְרוּ לוֹ, מִן הַתּוֹרָה
14 שֶׁמַּחֲשִׁיבָה אֶת יִשְׁמָעֵאל וְיִצְחָק לְתוֹלְדוֹת אֲבֵרָהָם, אָמַר לָהֶן, אֵף
15 אֲנִי לֹא אֲבִיא רְאִיָּיה אֵלָּא מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר (שם כ"ה ה) 'וַיִּתֵּן אֲבֵרָהָם
16 אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק' וְאַחֲרַי כִּךְ נֹאמַר (שם כ"ה ו) 'וּלְבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים
17 אֲשֶׁר לְאֲבֵרָהָם נָתַן אֲבֵרָהָם מִתְּנֹת, וַיִּשְׁלַחֵם מֵעַל יִצְחָק בְּנוֹ בְּעוֹדָנוּ
18 חַי קְדָמָה אֶל אֶרֶץ קְדָם', וְהֲרִי אֲבִי שְׁנֵתָן אֲנִי – שְׁטוֹת לְבָנָיו בְּחַיּוֹ

19 וְכַתֵּב בָּהֶם שֶׁלֹּא יִטּוּל אֶחָד בַּחֲלֹק חֲבִירוֹ, וְשִׁינֵּי [וְשִׁלַּח] אֶת זֶה
20 מֵעַל זֶה, כִּפִּי שַׁעֲשֵׂה אֲבֵרָהָם שִׁשְׁלַח אֶת בְּנֵי הַפִּילִגְשִׁים מִיִּצְחָק,
21 כָּלֹס יֵשׁ לָזֶה עַל זֶה כָּלֹס – וְכִי יֵשׁ לָהֶם חֲלֹק יַחֲדוֹ, וְהֲרִי וְדֹאֵי
22 שֶׁלֹּא, וּמִכָּאֵן רֹאִיָּה שֶׁאֵין לָכֶם כָּל חֲלֹק בֶּאֱרֶץ יִשְׂרָאֵל.
23 הַגְּמָרָא מִפְּרִשְׁתָּה אֶת הַפְּסוּק שֶׁהוּבָא בַּעֲנִין זֶה. מִבְּרַרְתָּ הַגְּמָרָא: מָאִי
24 'מִתְּנֹת' – אִיזָה מִתְּנֹת נָתַן אֲבֵרָהָם לְבְנֵי הַפִּילִגְשִׁים. מִשִּׁיבָה
25 הַגְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יְרֵמְיָה בֶּר אֲבָא, מִלֵּמַד שְׁמִסֵּר לָהֶם שֵׁם טוֹמָאָה
26 כִּישׁוּף וּמַעֲשֵׂה שָׂדִים. – הַגְּמָרָא חוֹזֶרֶת לְדוֹן בַּעֲנִין הָעֵתִיד לָבוֹא:
27 אָמַר לִיָּה אֲנִימִינוֹס לְרַבִּי, כִּיצַד מַעֲנִישׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ אֶת הַרְשָׁעִים
28 לְעֵתִיד לָבוֹא, וְהֲרִי גּוֹף וְנִשְׁמָה יְכוּלִין לְפָטוֹר עֲצָמָן מִן הַדִּין, וּלְטַעוֹן
29 טַעֲנוֹת שֶׁלֹּא יִתְחַיִּיבוּ בַּעֲוֹנָשׁ, כִּיצַד, הַגּוֹף אוֹמֵר, שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא
30 שְׁחָטָאת, וְהֲרֹאִיָּה, שְׁמִיּוֹם שְׁפִירָשָׁה וַיִּצְאָה מִמֶּנִּי הַרִינִי מוֹטָל כְּאֶבֶן
31 דּוֹמָם בְּקִבְרִי, וְאִינִי חוֹטָא, וְאֵין הַעוֹנֵשׁ מַגִּיעַ לִי כִּי אִם לְנִשְׁמָה,
32 וְנִשְׁמָה אוֹמֶרֶת שֶׁהַגּוֹף חָטָא, וְהֲרֹאִיָּה, שְׁמִיּוֹם שְׁפִירָשָׁתִי וַיִּצְאָתִי
33 מִמֶּנּוּ הַרִינִי פּוֹרְחַת כְּאוֹיֵר כְּצַפּוֹר וְאִינִי חוֹטָאת, וְאֵין הַעוֹנֵשׁ מַגִּיעַ
34 לִי כִּי אִם לְגּוֹף. אָמַר לִיָּה רַבִּי, אֲמַשׁוּל לָךְ מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר דּוֹמָה,
35 לְמִלְכָּה כְּשֶׁר וְדָם שֶׁהִיָּה לוֹ פְּרִדָּם נָאָה, וְהִיָּה כּוֹ

בשעת פקידה, לְמִדְנִי אֲנִינִינִים מסברא, וּמִקְרָא מְסִיעִי – וגם
 מהפסוק יש ללמוד כדבריו, שְׁנֶאֱמַר (איוב יב) 'וּפְקֻדָּתָךְ שְׁמֶרָה רוּחִי',
 שמשעת הפקידה נשמרת בי רוחי.
 שאלה נוספת ששאל אנטונינוס את רבי: וְאִמֵּר לִיה אֲנִינִינִים לְרַבִּי,
 מֵאִמֵּרְתִּי יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בְּאָדָם, הָאֵם מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ בְּבֶטֶן אִמּוֹ, או
 מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ – כשנולד. אִמֵּר לִיה רַבִּי, מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ. אִמֵּר לִיה
 אנטונינוס, אִם כֵּן, שְׁהֵי־רַע שׁוֹלֵט בּוֹ מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ, הִיא בּוֹעֵט בְּמִי
 אִמּוֹ וְיוֹצֵא, אֲלֵא בּוֹדֵא יֵצֵר הָרַע שׁוֹלֵט בּוֹ רַק מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ. אִמֵּר
 רַבִּי, דָּבָר זֶה לְמִדְנִי אֲנִינִינִים מסברא, וּמִקְרָא מְסִיעִי, שְׁנֶאֱמַר
 (בראשית ד ט) 'לִפְתָּח חֲמַת רוּבִין', ויש לדרוש שהכוונה משעה
 שיוצא מפתח רחם אמו רובץ בו יצר הרע המחטיא.
 הגמרא חוזרת לדון בענין תחיית המתים: רִישׁ לְקִישׁ רַבִּי – הקשה
 סתירה בין הפסוקים לענין תחיית המתים, בְּתִיב בפסוק אחד (ירמיה
 לא ט) 'הֲנִינִי מִבְּיַד אֹתָם מִקֶּרֶךְ צִפּוֹן וְקִבְּצָתִים מִיִּרְכַּתִּי אֶרֶץ, בָּם עוֹר
 וּפְשֵׁת הָרֶה וְיֹלֶדֶת יֶחֱדִי, קָהָל גָּדוֹל שׁוֹבֵב הָנֶחָד, הָרִי שְׁלַעְתִּיד לְבֹא
 יִהְיוּ עֵוִירִים וְחֹגְרִים, וְכִתְיִב בפסוק אחר (ישעיה לה ט) 'אֲנִי יִדְלַע בְּאֵל
 פֶּסֶת, וְתִרְדּוּ וְיִתְשֹׁרוּ' לְשׁוֹן אֲלֵם, כִּי נִבְקְעוּ בְּמִדְבָּר מִים וְנַחֲלִים
 בְּצִרְכָּה, הָרִי שְׁבַעֲלִי הַמוֹמִים יִתְרַפְּאוּ מִמוֹמָם בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים. הָא
 כִּי־צַד מתפרשים שני פסוקים אלו שלא יסתרו זה את זה, יש ליישב
 שְׁעוּמִדִּין האנשים לתחיית המתים בְּמוֹקֵן, כפי שהיו בחייהם, ולכן
 נאמר עליהם 'חַגֵּר' וּפְסָל, ואחר כך מְתַרְפְּאִין, ולכן נאמר שידלג
 הפסח כאיל, והאלם יוסח לדבר.
 הגמרא מביאה יישוב סתירה נוספת בענין תחיית המתים: עוֹלָא
 רַבִּי, בְּתִיב (ישעיה כה ח) 'בְּלַע הַמֶּת לִנְצַח וְקָחָה ה' דְּמָעָה מִעַל כָּל
 פְּנִים, הָרִי שְׁלַעְתִּיד לְבֹא לאחר שיחיו המתים שוב לא ימותו
 לנצח, וְכִתְיִב בפסוק אחר (ישעיה סה ב) 'כִּי הִנֵּנִי בֵּן מֵאָה שָׁנָה יָמוֹת',
 כלומר שיאריכו האנשים ימים, ומי שימות בן מאה שנה יחשב
 כִּי־צַעַר, הָרִי שְׁלַעְתִּיד לְבֹא יהיו אנשים ימותו, וכן נאמר שם
 בתחילת הפסוק 'לֹא יִהְיֶה מָוֶשׁ עוֹד עוֹל יָמִים וְזָקֵן אֲשֶׁר לֹא יִמָּלֵא
 אֶת יָמָיו', ופירוש הפסוק הוא שלא יצא משם אדם לקבר בעודו
 צעיר, ואף לא בהיותו זקן שלא השלים את שנותיו, הָרִי שְׁלַעְתִּיד
 לְבֹא ימותו לאחר שימלאו את ימיהם. וּתִירֵץ עוֹלָא, לֹא קָשְׁיָא,
 כָּאֵן – הפסוק שנאמר בו שלעתיד לְבֹא תתבטל המיתה, עוֹסֵק
 בִּישְׂרָאֵל, שהם אכן לא ימותו לעתיד לְבֹא כלל, וְכָאֵן – הפסוק
 שנאמר בו שלעתיד לְבֹא ימותו אנשים לאחר אריכות ימיהם,
 עוֹסֵק בְּעוֹבְדֵי בּוֹקְבִים.
 מקשה הגמרא: וְעוֹבְדֵי בּוֹקְבִים מֵאִי קָעוּ הֵתָם – ומה יעשו שם
 עובדי הבכבים, הִרֵי הֵם לֹא יִקְוּמוּ בְּתַחֲיִית הַמֵּתִים. מִתְרַצָּה הגמרא:
 הֵנָּה דְּכִתְיִב בָּהּ – הכוונה לגוים שנאמר עליהם (ישעיה סא ז) 'וְעִקְדוּ
 יָדֵים וְרַעְיוֹ צֹאנֵיהֶם וְכִנֵּי נֶגֶר אֲפָרִיקֵם וְכוּמִיָּקֵם', ופירוש הפסוק הוא,
 שלעתיד לְבֹא יעמדו גוים [ז'רים] וירעו את צֹאן ישראל, ונכרים
 יחרשו את שדותיהם ויעבדו בכרמיהם, וגוים אלו יאריכו ימים אֵין
 ימותו לבסוף, ובהם עוֹסֵק הפסוק השני.
 הגמרא מביאה יישוב לסתירה נוספת בענין מה שידיה לעתיד
 לְבֹא: רַב חֲסֵדָא רַבִּי, בְּתִיב (ישעיה כד ב) 'וְחִפְּרָה הַלְבָנָה וּבוֹשָׁה הַחֲמָה
 כִּי מִלֵּךְ ה' צְבָאוֹת בְּהֵר צִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַם, וּפִירוּשׁ הפסוק הוא
 שיתבניישו החמה והלבנה מחמת שאורם יחלש בעת שימלוק ה'
 צבאות בהר ציון ובירושלים, וְכִתְיִב בפסוק אחר (שם לב ב) 'וְהָיָה אוֹר
 הַלְבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה כְּשִׁבְעִים כְּאוֹר שִׁבְעַת הַיָּמִים
 בְּיוֹם חֲבֹשׁ ה' אֶת שִׁבְרָ עַמּוֹ וּמִחֵץ מִכְתּוֹ יִרְפָּא, הָרִי שאור החמה
 והלבנה יתחוק לעתיד לְבֹא. וּמִתְרַץ רַב חֲסֵדָא, לֹא קָשְׁיָא, כָּאֵן
 לִיְמוֹת הַקְּשִׁיָּת, כָּאֵן לְעוֹלָם הַבָּא – בימות המשיחית יתחוק אור הלבנה
 ויהיה כאור החמה, ואור החמה יהיה שבעתיים כאור שבעת
 הימים, ובעולם הבא יתביישו השמש והירח באורם מחמת רוב
 נוגה זיו הצדיקים.
 מקשה הגמרא: וְלִשְׁמוּאֵל דְּמָרַר שְׁאִין חִילּוֹק בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לִיְמוֹת
 הַקְּשִׁיָּת אֲלֵא שְׁעִבּוּד מִלְּכִיּוֹת בְּלָבָד, שלא יהיו ישראל משועבדים
 למלכי האומות, אבל בשאר דברים אין חילוק בין העולם הזה
 לימות המשיח, אֵם כֵּן אֵין לִפְרֹשׁ שֶׁהַפְּסוֹק 'וְהָיָה אֹר הַלְבָנָה' וגו'

תַּאנִּים בְּבוֹרֹת וְשִׁנְתְּבִשְׁלוֹ רַאשׁוֹנוֹת נְאוֹת, וְהוֹשִׁיב בּוֹ שְׁנֵי
 שׁוּמְרִים, אֶחָד חֲזִיר, שאינו יכול להלך ברגליו, ואֶחָד סוּמָא, שאינו
 רואה בעיניו. אִמֵּר לוֹ חֲזִיר לְסוּמָא, בְּבוֹרֹת נְאוֹת אֲנִי רֹאֶה בְּפִרְדִּם,
 ומאחר ואיני יכול ללוקטם בעצמי, בֹּא וְהִרְבִּיבֵנִי עַל כַּתְפִּיךָ, ואף
 שאינך רואה אני אומר לך להיכן ללכת, וְנִבְיָאִם לֹאֲכֹלִם יחד. רַבִּב
 הַחֲזִיר עַל גְּבִי הַסּוּמָא, והלכו יחדיו וְהִבְיָאוּם לְתַאנִּים וְאֲכָלוּם. לְיָמִים
 – לאחר זמן בָּא בְּעַל הַפִּרְדָּה, אִמֵּר לָהֶן לְשׁוּמְרִים, בְּבוֹרֹת נְאוֹת
 שהיו בפרדס הִיכֵן הֵן, אִמֵּר לוֹ הַשׁוּמֵר הַחֲזִיר לִמְלַךְ, בָּלוֹם – וכי יש
 לִי נְגִלִים לְהִלָּךְ בָּהֶן וּלְלַקוֹט אֶת הַתַּאנִּים, שאתה חושדני
 שאכלתיים, וכמו כן אִמֵּר לוֹ הַסּוּמָא, בָּלוֹם יֵשׁ לִי עֵינַיִם לְרַאֲוֹת אֶת
 הַתַּאנִּים, שאתה חושדני שאכלתיים. מַה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ, הִרְבִּב אֶת
 הַחֲזִיר עַל גְּבִי הַסּוּמָא, כפי שעשו בלקיטת התַּאנִּים, וְדָן אוֹתָם בְּאֶחָד
 והענישם, נִמְצָא שֶׁקָּבְלוּ אֶת עוֹנֵשָׁם בְּאוֹפֵן שְׁבו חֲטָאוּ. אֵף הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נוֹהֵג כֵּךְ, כשבא להעניש את האדם הוא מְבִיא אֶת
 הַנְּשָׁמָה וְזוֹרְקָה בָּהֶן, כְּמוֹ שְׁהִיוּ בְּחִייהֶם כְּשִׁחְטָאוּ יחד, וְדָן אוֹתָם
 בְּאֶחָד, ודבר זה יש ללמוד ממה שְׁנֶאֱמַר (תהילים נד) 'אֶקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם
 מִעַל וְאֶל הָאָרֶץ לְדוֹן עַמִּי, וְכִךְ דּוֹרְשִׁים, 'אֶקְרָא אֶל הַשָּׁמַיִם מִעַל, זו
 הַנְּשָׁמָה שְׁבָאָה לְגוֹפוֹ שֶׁל הָאָדָם מִהַשָּׁמַיִם, וְאֶל הָאָרֶץ לְדוֹן עַמִּי',
 זֶה הַנּוֹף שְׁבָא מִן הָאָרֶץ.
 הגמרא מביאה שאלה נוספת ששאל אנטונינוס את רבי: אִמֵּר לִיה
 אֲנִינִינִים לְרַבִּי, מִפְּנֵי מַה הַחֲמָה יוֹצֵאָה בְּבוֹקֵר בְּמוֹרָה, וְשׁוֹקֶעֶת
 בַּעַר בְּמִצְרָה. אִמֵּר לִיה רַבִּי, אֵי הוּא יוֹצֵאָה – אֵם הִיא לְהִיפֵךְ,
 והשמש היתה יוצאת במערב ושוקעת במזרח, נָמִי הִכִּי הֵנָּה אֲמַרְתָּ
 לִי – גַם כֵּן הִיית שואלני מדוע כך הוא ולא להיפך. אִמֵּר לִיה
 אנטונינוס, הִכִּי קָאֲמַרְתָּ לָךְ – כִּךְ כּוֹנְנִי לְשָׁאוֹל, מִפְּנֵי מַה הַשֶּׁמֶשׁ
 שׁוֹקֶעֶת בְּמִצְרָה ולא במזרח שממנו יצאה, והלא היה מִן הָרָאיוֹ
 שתשקע במזרח, כִּדְרֵךְ הָעוֹלָם, שְׁבַמְקוֹם מִמֶּנּוּ יֵצֵא שֶׁם הוּא נִכְנָס.
 אִמֵּר לִיה רַבִּי, הַשֶּׁמֶשׁ עוֹשָׂה כֵן, בְּרִי לִיתֵּן שְׁלוֹם לְקוֹנָה – לקדוש
 ברוך הוא, כלומר, כִּיֹּן שֶׁהִשְׁכִּינָה נִמְצָאָת בַּצַּד מִעֵרֵב, כְּשִׁמְגִיעָה
 הַשֶּׁמֶשׁ לַצַּד מִעֵרֵב הִיא הִיא מִשְׁתַּחוּהָ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 שְׁבָרָהּ, ולכן היא שוקעת בצד מערב ונכנסת כפופה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֶאֱמַר (נחמיה ט ט) 'וְצִבְאָה הַשָּׁמַיִם לָךְ מִשְׁתַּחוּיִם, הָרִי
 שהשמש משתחוה לה. אִמֵּר לִיה אנטונינוס, לְדַבְרִיךְ שְׁשׁוֹקֶעֶת
 בְּמִעֵרֵב כִּדִּי הַשְׁתַּחוּת לְשִׁכְנִיהָ שְׁבַמְעֵרֵב, וְתִתִּי עַד פְּלִגְנָא דְּרִיקָעָא
 – היה עליה להגיע עד חצי הרקיע, וְתִתֵּן שְׁלָמָא וְתִיעוּל –
 ותשתחוה לַצַּד מִעֵרֵב כִּדִּי לַתֵּת שְׁלוֹם לְקוֹנָה, כִּדְרֵךְ כֵּן אִדָּם
 הַמִּשְׁתַּחוּת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ שאינו משתחוה לַצַּד כְּשִׁמְגִיעַ סִמּוֹן לִמְלַךְ
 מִמֶּשׁ, אֲלֵא מִשְׁתַּחוּת לְכִיּוֹן הַמֶּלֶךְ בְּעוֹדוֹ רוּחוֹ מִמֶּנּוּ, וְתִשְׁקַע שֶׁם,
 באמצע השמים. עֵנָה לוֹ רַבִּי, אֲכֵן רָאיוּ הִיא שֶׁהִשְׁמַשׁ תַּעֲשֶׂה כֵן,
 אֲלֵא שְׁאִינָה עוֹשָׂה כֵן, מִשּׁוֹם פְּעוּלִים וּשְׁמוֹשׁ עוֹבְדֵי דְרָכִים – שאם
 היתה שוקעת באמצע השמים, בעודה מאירה ביותר, לא היו
 הַפְּעוּלִים מְבַחֲשִׁים בְּכֵךְ שְׁהִיוּ עוֹמֵד לְהַסְתִּיִּים, והיו שוהים
 בְּמִלְאֲכָתָם עַד שֶׁתַּחֲשַׁךְ, וכמו כן עוֹבְדֵי הַדְּרָכִים לֹא היו מְבַחֲשִׁים
 הַלִּילָה עוֹמֵד לְהַגִּיעַ וְלֹא היו מְחַפְּשִׁים לַעֲצֵמָם מְקוֹם לִינָה, ולכן
 שוקעת השמש באופן זה, שהיא מְתַקְרֶבֶת לַצַּד מִעֵרֵב, וְכַבֵּל שהיא
 מְתַקְרֶבֶת לְשֶׁם אֹרֵה מִתְמַעֵט וְהוֹלֵךְ, וְכִךְ יוֹדְעִים הַפְּעוּלִים וְעוֹבְדֵי
 הַדְּרָכִים לְהַתְכוּן לִלְיָלָה.
 שאלה נוספת ששאל אנטונינוס את רבי: וְאִמֵּר לִיה אֲנִינִינִים לְרַבִּי,
 נִשְׁמָה מֵאִמֵּרְתִּי יִתְנֶה בְּאָדָם, הָאֵם מְשַׁעַת פְּקִידָה – משעה שהמלאך
 פוֹקֵד אֶת הַטִּיפָה וּמְבִיאָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיחֲלִיט מֶה הָיָה
 עליה, או מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ – משעה שהגוף כולו נוצר וְנִקְרַם בְּבִשָּׁר
 גִּידִים וְעַצְמוֹת. אִמֵּר לִיה רַבִּי, מְשַׁעַת יֵצֵרָהּ. אִמֵּר לִיה אנטונינוס,
 לְדַבְרִיךְ, שמשעת פקידה עד שעת יצירה אֵין נִשְׁמָה בְּאָדָם, וְכִי
 אֲפָשֶׁר חֲתִיכָה שָׁל בְּשָׂר עוֹמְדָת שְׁלֵשָׁה יָמִים בְּלֹא מִלָּה וְאִינָה
 מְסַרְחָת, כלומר, כְּמוֹ שֶׁלֹא יִתְכַּן שְׁחִתִּיכַת בִּשָּׂר תַּעֲמוֹד שְׁלֹשָׁה
 יָמִים לֹלֵא מִלָּח וְלֹא תִסְרִית, כִּךְ גַּם לֹא יִתְכַּן שֶׁהִטִּיפָה תַּעֲמוֹד לֹלֵא
 נִשְׁמָה כְּמָה יָמִים בְּמַעַי הָאֵשָׁה וְלֹא תִסְרִית, ואחר שִׁתְּרִית שׁוֹב
 אינה ראויה להולדה, אֲלֵא בּוֹדֵא מְשַׁעַת פְּקִידָה נִתְּנָה הַנִּשְׁמָה
 בְּטִיפָה וְלֹכֵן אינה מִסְרַחַת. אִמֵּר רַבִּי, דָּבָר זֶה שֶׁהִנִּשְׁמָה נִתְּנָה

הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שֶׁתֵּינִיד יְהוֹשֻׁעַ לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לַעֲתִיד לְבוֹא.
מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אֵלָּא מִעֲתָה שְׂבִיאֲרֵנוּ שִׁבְנָה' הַכוּוֹנָה לַעֲתִיד
לְבוֹא, מִזֶּה שְׁנֵאמַר (מְלָכִים א' יז) 'וְאִי יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בְּמָה לְבָמוֹשׁ וְיִשׁם
עֲבֻדָּה וְזֶה' שְׁקִינָן מִוֹאֵב, 'הֵכִי נִמִּי דִיבְנָה' – הָאֵם גַּם כֵּן אִפְשָׁר
לֹמַר שֶׁהַכוּוֹנָה שֶׁלַּעֲתִיד לְבוֹא הוּא יִבְנֶה בְּמָה לַעֲבֻדָּה זֶה, וְהִרִי
פְּשׁוּט שֶׁלֹּא יִתְכַּן לֹמַר כֵּן. מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: אֵלָּא לְגַבִּי שֶׁלֹּמֶה
הַמֶּלֶךְ יֵשׁ סִיבָה אַחֶרֶת שֶׁנֶּאֱמַר 'יִבְנֶה' וְלֹא 'בְּנֶה', לְפִי שְׂבִאמֶת
שֶׁלֹּמֶה לֹא בְּנָה מַעֲלוֹם בְּמָה. אֲמַר אֲחֵר מִתּוֹךְ שֶׁרַצָּה לְבָנוֹת אֶת הַבְּמָה
מִעֲלֵה עֲלֶיָּה הַכְּתוּב בְּאֵילָן בְּנָה בְּעֶצֶם, וְלִכֵּן נֶאֱמַר כֵּן בִּלְשׁוֹן עֲתִיד
וְלֹא בִלְשׁוֹן עֶבֶר לְפִי שֶׁהַכְּתוּב הַחֲשִׁיב אֶת מַחֲשַׁבְתּוֹ הָעֵתִידִית.
רֵאִיָּה נֹסֶפֶת לַתְּחִיית הַמֵּתִים: אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, מִנִּינִי לַתְּחִיית
הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים פד ה) 'אֲשִׁירִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד
יִהְיֶה לְךָ סֵלָה, וְיֵשׁ לְדִידִי שֶׁיִּהְיֶה לְךָ' לֹא נֶאֱמַר בַּפֶּסֶק, אֵלָּא 'יִהְיֶה לְךָ',
שֶׁמִּשְׁמַעוֹ שֶׁלַּעֲתִיד לְבוֹא יִהְיֶה לְךָ, מִכָּאן לַתְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה דְרִשָּׁה נֹסֶפֶת שֶׁדִּרְשׁ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי עַל פֶּסֶק
זֶה: וְאֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לִוִּי, כָּל הָאֲמִיר שִׁירָה בְּעוֹלָם הָיָה וְזָכָה
וְאִמְרָה לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאמַר 'אֲשִׁירִי יוֹשְׁבֵי בֵיתְךָ עוֹד יִהְיֶה לְךָ סֵלָה',
'וְיִהְיֶה לְךָ' הֵינּוּ בְּעוֹלָם הַבָּא, וּמִכָּן שְׁנֵאמַר 'עוֹד יִהְיֶה לְךָ' מִשְׁמַעוֹ
שֶׁמְדוּבָר בְּמִי שֶׁכָּבַד הִלֵּל פֶּעַם אַחַת אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם
זֶה, שֶׁהוּא יִזְכֶּה לְהִלָּלוֹ 'עוֹד' בְּעוֹלָם הַבָּא.
רֵאִיָּה דְּוָמָה נֹסֶפֶת לַתְּחִיית הַמֵּתִים: אֲמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אֲבָא, אֲמַר
רַבִּי יוֹחָנָן, מִנִּינִי לַתְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה נח ב) 'קוֹל
צוֹפֵךְ נִשְׁאָו קוֹל יִחְדּוּ יִרְנְנוּ גּוֹי כִּי עֵץ בְּעֵץ יִרְאוּ כְּשׁוֹב ה' צִיּוֹן, וְיֵשׁ
לְדִידִי, שֶׁלִּשׁוֹן יִרְנְנוּ' לֹא נֶאֱמַר בַּפֶּסֶק, אֵלָּא 'יִרְנְנוּ' שֶׁמִּשְׁמַעוֹ
שֶׁלַּעֲתִיד לְבוֹא יִרְנְנוּ, וּמִכָּאן לַתְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה דְרִשָּׁה נֹסֶפֶת עַל פֶּסֶק זֶה: וְאֲמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אֲבָא,
אֲמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עֲתִידִין כָּל הַנְּבִיאִים בּוֹלֵן לֹמַר שִׁירָה בְּקוֹל אֲחֵר,
שְׁנֵאמַר 'קוֹל צוֹפֵךְ נִשְׁאָו קוֹל יִחְדּוּ יִרְנְנוּ', וְהֵינּוּ שִׁירֵנּוּ בְּקוֹל אֶחָד.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה דְרִשָּׁה בְּעֵינֵי אַחֵר: אֲמַר רַב יְהוֹדָה אֲמַר רַב, כָּל
הַמוֹנֵעַ הִלָּכָה מִפִּי תַלְמִיד, שְׁאִינוּ מַלְמֵד, הִרִי וְכֵן אֵילָן גּוֹזֵל מִנְּחָלָת
אֲבוֹתָיו, שְׁנֵאמַר (דברים לג ד) 'תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרֶשֶׁה קְהִלָּת
עֵינֵיךְ, וּמִפֶּסֶק זֶה יֵשׁ לְלַמֵּד שֶׁהַתּוֹרָה מוֹרֶשֶׁה וְיִירֹשָׁה' הוּא לְכָל
יִשְׂרָאֵל מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרָאשִׁית, וּמִכֵּתוֹן שֶׁכֵּן הַמוֹנֵעַ הִלָּכָה מִיִּשְׂרָאֵל הִרִי
גּוֹזֵל מִיִּרְשׁוֹתָיו וּמִנְּחָלָת אֲבוֹתָיו.
דְרִשָּׁה נֹסֶפֶת בְּעֵינֵי זֶה: אֲמַר רַב חֲנָנִי בַּר בִּינָא, אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן
חֲסִידָא, כָּל הַמוֹנֵעַ הִלָּכָה מִפִּי תַלְמִיד אֵינוּ מַלְמֵד, אֵילָן עוֹבְרִין
שְׁבָעֵי אַמּוֹ מִקְלִילֵין אוֹתוֹ, שְׁנֵאמַר (משלי יא כב) 'מוֹנֵעַ כֵּךְ

עוֹסֵק עַל יְמוֹת הַמִּשְׁחָה, שֶׁהִרִי לְשִׁמּוּאֵל יִהְיֶה אֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְהִירַח
בִּימֹת הַמִּשְׁחָה כְּפִי שֶׁהוּא כִּיּוֹם. מִתְרַצָּת הַגִּמְרָא: לֹא קָשִׁי, כָּאֵן –
הַפֶּסֶק שְׁאֹמֵר שְׁאֹר הִלְבְּנָה וְהַחֲמָה יִתְחַזֵּק לַעֲתִיד לְבוֹא עוֹסֵק
בְּמִהְיֶה צִדִּיקִים, כָּאֵן – וְהַפֶּסֶק שְׁאֹמֵר שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ וְהִירַח יִתְבַּיִשוּ
בְּאֹרֶם עוֹסֵק בְּמִהְיֶה שְׂכִינָה, שְׁבו יִהְיֶה אֹר חֹזֵק מִזִּי הַשְּׂכִינָה.
הַגִּמְרָא חֲזֹרֶת לְעֵנִין בְּעַלִּי מוֹמִים בְּתַחֲיית הַמֵּתִים, וּמְבִיאָה רֵאִיָּה
נֹסֶפֶת לְמֹה שֶׁנִּתְבָּרַשׁ שְׁעוּמִידִים בְּמוֹמִים וּמִתְרַפְּאִים: רַבִּי יוֹחָנָן –
הִקְשָׁה סְפִירָה, קָרִיב (דברים כג לט) 'אֲנִי אֲמִיר וְאֲחִיר', וּמִשְׁמַעוֹ שֶׁכֵּשׁ
שְׁאִי מִמִּית אֶת הָאָדָם כֵּן אֲנִי מְדַבֵּר, וְאֵם יִהְיֶה בְּעַל מוֹם יָקוֹם
בְּמוֹמוֹ, וְכִתִּיב בְּהַמֶּשֶׁךְ הַפֶּסֶק 'מִחֲצִיתִי וְאֲנִי אֲרָפָא', וּמִשְׁמַעוֹ שֶׁמִּרְפָּא
אֶת הַמוֹם שֶׁמִּחֲזֵק וְהַכֵּה מִיד כְּשִׁמְחִיָּה אֶת הָאָדָם, וְהָאָדָם יַעֲמִיד
כֵּלָּא מוֹם. וְהִבְיָאוֹר הוּא, אֲמִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תַּחֲלִילָה מִה שְׁאֲנִי
מִמִּית אֲנִי מִתִּי, כְּלֹמֵר כֵּשׁ שֶׁהִיָּה בּוֹמֵן שְׁאִי מִמִּית אוֹתוֹ כֵּךְ
אֵקִים אוֹתוֹ לַתְּחִיָּה, וְאֵם בְּחִיּוֹ הִיָּה בּו מוֹם, יִהְיֶה כֵן אִף כְּשִׁיּוֹם
לַתְּחִיָּה, וְחֲדָר – וְאֵחֶר כֵּךְ מִה שְׁמִחְצִיתִי וְאֲנִי אֲרָפָא, וְכִפִּי שְׁאִמְרוּ
לַעֲלִי, שֶׁתַּחֲלִיָּה עוֹמִידִים בְּמוֹמִים וּשְׁאִי כֵךְ מִתְרַפְּאִים.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה בְּרִייתָא שֶׁמְבַאֲרָת בְּאֹפֶן אַחֵר אֶת הַפֶּסֶק שֶׁהוּא,
וּמוֹכִיחָה מִמֶּנּוּ אֶת תְּחִיית הַמֵּתִים עֲצֻמָּה: תָּנוּ רַבֵּנָן, נֶאֱמַר בַּפֶּסֶק
'אֲנִי אֲמִיר וְאֲחִיר', וְכֹל הֵייתִי לֹמַר שְׁכוּנוֹת הַפֶּסֶק הִיא שְׁתֵּתָא
מִתָּה בְּאָדָם אֲחֵר וְחֵיִים בְּאָדָם אֲחֵר, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְמִית אָדָם
זֶה וְיַחֲיֶה אָדָם אַחֵר, בְּדֶרֶךְ שֶׁהָעוֹלָם נִהְיָ בּוֹמֵן זֶה, שְׁאֵנִישִׁים מֵתִים
וְאַחֲרֵים נּוֹלְדִים, תַּלְמִיד לֹמַר בְּהַמֶּשֶׁךְ הַפֶּסֶק 'מִחֲצִיתִי וְאֲנִי אֲרָפָא',
וְיֵשׁ לְלַמֵּד מִכָּן מִה שְׁמִחְצִיתִי וְרִפּוּאָה בְּאֲחֵר – כֵּשׁ שֶׁמִּחְצִיתִי וְאֲנִי
אֲרָפָא מְדַבֵּר בְּאוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ שֶׁהוֹכַח שִׁירְפֵּאָתוֹ הַקְּבִיָּה, שֶׁהִרִי אֵין
רִפּוּאָה אֲלֹא לְמַכָּה, אִף מִתָּה וְחֵיִים בְּאֲחֵר – כֵּךְ גַּם מִזֶּה שְׁנֵאמַר 'אֲנִי
אֲמִיר וְאֲחִיר' מְדַבֵּר בְּאוֹתוֹ אָדָם שֶׁמֵּת שִׁיחִיּוֹ הַקְּבִיָּה לַעֲתִיד
לְבוֹא, וּמִיָּכֵן תִּשְׁוֶּבֶה לְאֹמְרֵין אֵין תְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שֶׁהִרִי
בַּפֶּסֶק זֶה מוֹכֵחַ שִׁיחִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמֵּתִים.
הַגִּמְרָא מְבִיאָה רֵאִיּוֹת נֹסֶפֶת לַתְּחִיית הַמֵּתִים: תָּנִיָּא, אֲמַר רַבִּי
מֵאִיר, מִנִּינִי לַתְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאמַר בְּקִרְיַעֲת יֵשׁ סוֹף
אַחֲרֵי שֶׁרָאוּ אֶת טְבִיעַת הַמַּצְרִים בַּיּוֹם, 'אֲוִי יִשְׂרָאֵל מִשֶּׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לֵא' (שְׁמוֹת טו א), וְיֵשׁ לְדִידִי, שֶׁאו 'שִׁיר' מִשֶּׁה לֹא
נֶאֱמַר בַּפֶּסֶק, אֵלָּא 'שִׁיר' שֶׁמִּשְׁמַעוֹ שִׁישִׁיר לַעֲתִיד לְבוֹא, מִכָּאן רִמּוֹ
לַתְּחִיית הַמֵּתִים מִן הַתּוֹרָה, שֶׁעֲתִידִים מִשֶּׁה רִבִּינוּ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹמַר
שִׁירָה לַעֲתִיד לְבוֹא.
כִּיּוֹצֵא בְּדֶרֶךְ אֲתָה אֹמְרִי – רֵאִיָּה דְּוָמָה אִפְשָׁר לְהִבְיָא מִמָּה שְׁנֵאמַר
(יהושע ח כ) 'וְאִי יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לֵא', וְיֵשׁ לְדִידִי שֶׁיִּבְנֶה' לֹא נֶאֱמַר
בַּפֶּסֶק, אֵלָּא 'יִבְנֶה' שֶׁמִּשְׁמַעוֹ שִׁיבְנֶה לַעֲתִיד לְבוֹא, מִכָּאן לַתְּחִיית